

...hogy élni tudjunk
a természet adta
lehetőségekkel

A TÁJKARAKTER-RENDSZER KÖZIGAZGATÁSI ALKALMAZÁSA

Tájkarakter műhelytalálkozó
Agrárminisztérium
Budapest, 2021. április 12.

Kincses Krisztina¹ – Konkoly-Gyuró Éva²
krisztina.kincses@am.gov.hu

¹ Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály
Agrárminisztérium
² Tájműhely Kft.

tájkarakter
a természet arcai

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

- **Az Európa Tanács 219. számú Jegyzőkönyve az Európai Táj Egyezmény módosításáról**

2021. július 1-jén hatályba lép

A Tájegyezmény területi hatályát terjeszti ki

Megváltozik az egyezmény neve:

Council of Europe Landscape Convention

Az Európa Tanács Táj Egyezménye

<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/219>

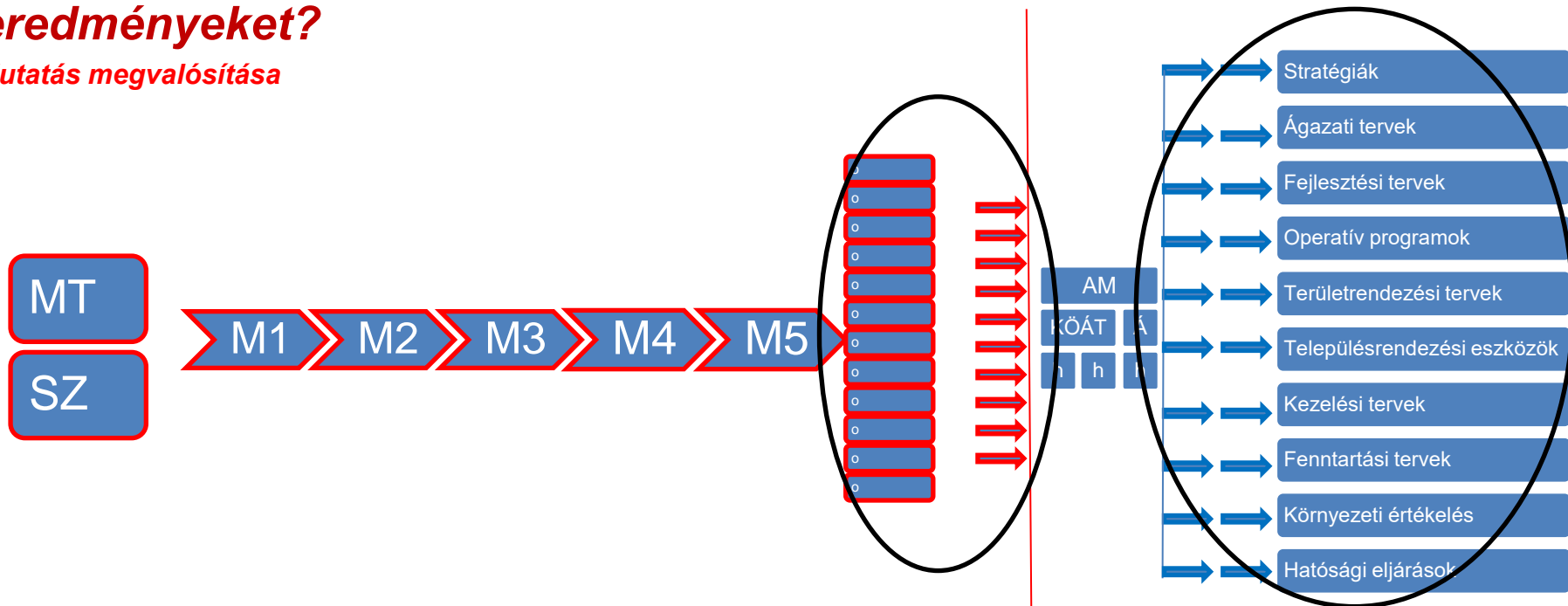
tájkarakter

a természet arcai

Hogyan integráljuk a közigazgatás rendszerbe a kutatási eredményeket?

Kutatás megvalósítása

1. A kutatás végén az eredményeket összefoglaló dokumentumok (eredménytermékek) az Agrárminisztériumhoz kerülnek.

2. Az eredménytermékek szakmai és közigazgatási egyeztetés után kerülhetnek a közigazgatás eszköztárába.

tájkarakter

a természet arcai

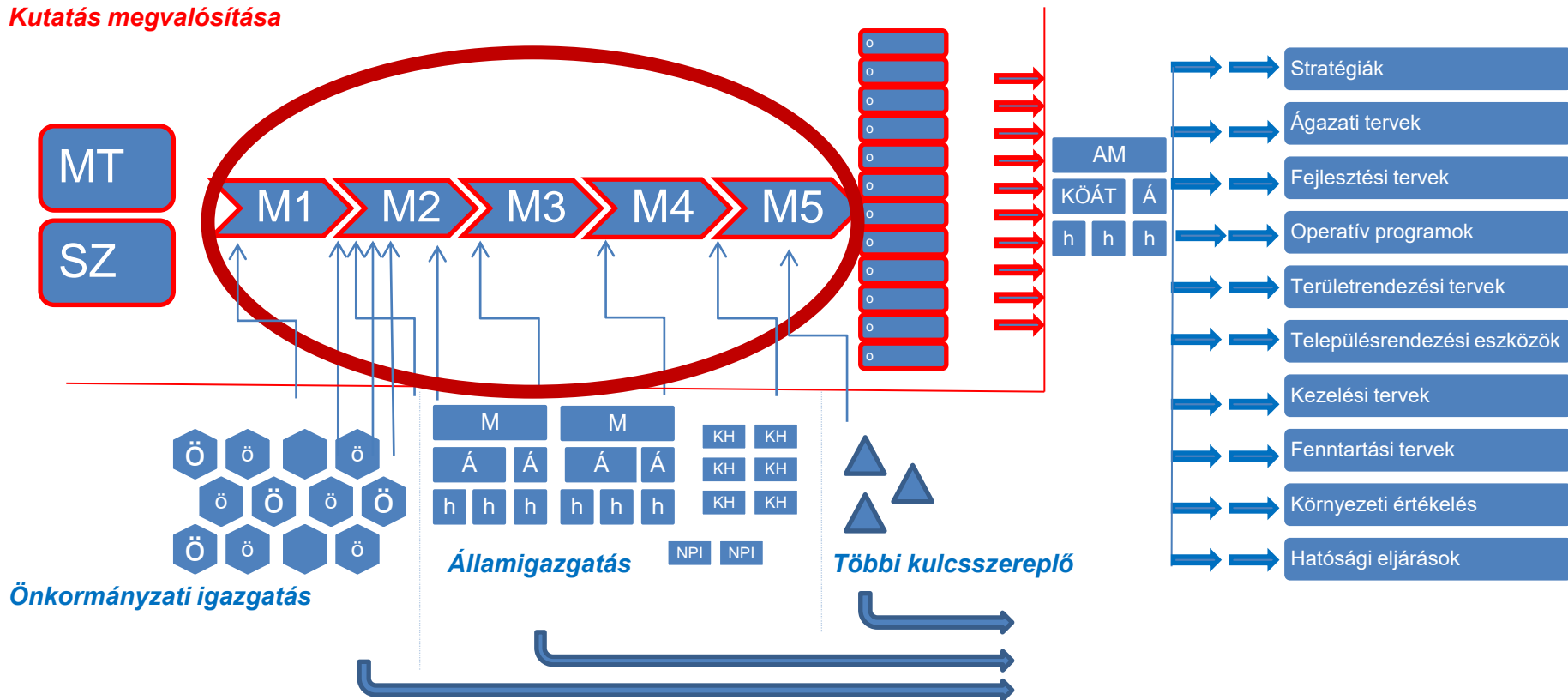
A KÖZIGAZGATÁSI RENDSZERBE ÉPÜLÉS

A természetvédelem országos programja.

Mit teszünk az eredményes közigazgatási felhasználás érdekében?

Kutatás megvalósítása

tájkarakter

a természet arcai

A közigazgatás szereplőit többször megszólítottuk, hogy feltárjuk...

1. A kutatás **mely leendő eredményét** (pl. térképi réteg, adatbázis, módszertan) **tudnák a saját munkájukban hasznosítani?**
Milyen szakterületen, milyen tevékenység keretében **mire használnák?**
2. Melyek azok az eredmények, amelyeknek az **online közzétételét javasolják?**
3. Milyen **javaslatot tennének** a kutatóknak?

Hogyan gondoljuk végig az alkalmazás kérdéseit?

Kétirányú gondolkodás:

- Adott eredménytermék hol hasznosítható?
- Egy adott közigazgatási területen mely kutatási résztermékek lesznek hasznosíthatók?

Az integrálás kettős követelménye:

- Tartalmi (szakmai illeszkedés)
- Formai (formátum, elérhetőség, hozzáférés)

A leendő alkalmazás érintett csoportjaiból meghívott szereplők **a tájkarakter-kutatás eredményeit minden döntési szinten hasznosíthatónak ítélték.**

1. országos,
2. térségi,
3. települési,
4. egyedi beruházási

A leendő alkalmazás érintett csoportjaiból meghívott szereplők **a következő alkalmazási területeket nevesítették:**

- tervezés
- hatósági munka – hatósági eljárás
- jogorvoslati eljárás
- támogatáspolitikai
- egyéb

A leendő alkalmazás érintett csoportjaiból meghívott szereplők
a tervezésben a következő alkalmazási területeket nevesítették:

- stratégiaalkotás,
 - fejlesztéspolitika és
 - ágazati stratégiák, kiemelten a környezetügyi stratégiák,
- területfejlesztés,
- területrendezés,
- településfejlesztés,
- településrendezés,
- településkép-védelem,
- létesítmény-tervezés – tájbaillesztés.

A leendő alkalmazás érintett csoportjaiból meghívott szereplők **a hatósági munkában – hatósági eljárásban a következő alkalmazási területeket nevesítették:**

- tájba illeszkedés vizsgálata,
- beruházások hatásainak megítélése,
- az összekapcsolható beruházások hatásainak együttes vizsgálata,
- helyi védelem.

A leendő alkalmazás érintett csoportjaiból meghívott szereplők **a következő alkalmazási területeket nevesítették továbbá:**

- jogorvoslati eljárás,
- támogatáspolitikai,
- egyéb:
 - egyedi tájvédelmi beavatkozások,
 - klímaváltozás hatásainak mérséklése,
 - a táj tudományos szintű vizsgálata,
 - további kutatások,
 - oktatás,
 - szemléletformálás és érzékenyítés.

A leendő alkalmazás érintett csoportjaiból meghívott szereplők visszajelzése alapján a **tájkarakter-rendszer eszközt ad** többek között:

- tervezők széles köre (területrendezés, településrendezés stb.),
- kormánytisztviselők
(kiemelten a természetvédelmi igazgatásban dolgozó szakemberek),
- önkormányzati igazgatásban dolgozó szakemberek,
- tájvédelmi szakértők,
- igazságügyi szakértők részére.

A **Nemzeti Tájstratégia** átfogó célja a **táji adottságokon alapuló felelős tájhasználat**. A stratégia célkitűzése alapján a felelős tájhasznosítás szemlélete a társadalom egészére, minden döntési szintre kiterjed.

A kihívásokra horizontális és vertikális együttműködések útján keressük a választ, annak érdekében, hogy **a tájhasznosítás gyakorlatában a társadalmilag szükséges új funkciók területi elhelyezéséhez arra alkalmas területeket keresünk, illetve a meglévő tájhasználatot a fenntarthatóság mércéjén alapulva a tájpotenciálhoz alakítjuk, igazítjuk.**

Az egyezményből származó nemzetközi kötelezettség teljesítésén túlmutatóan **a tájkarakter-rendszer ezt a célt is szolgálja.**

A kutatás jól illeszkedik a **nyílt adatok felhasználásának harmadik nemzetközi – cél-vezérelt – hullámba**

- Azzal a céllal teszik nyílttá az adatokat, hogy azok (újra)hasznosításának megfelelő **hatása legyen**.
- Legalább akkora **figyelmet kap az adatkeresleti**, mint az -kínálati oldal.

A **hatékony és eredményes hasznosítás** a következő egymáshoz kapcsolódó és részben egymásra épülő lépései az alábbiak szerint részletezhetők:

1. Az országos indikatív lehatárolások (tájtípusok, tájkarakter területek) minden döntési szinten elérhetővé válnak és az önkéntes alapú alkalmazás elindul.
2. Az Országos Tájkarakter Tudástár publikussá válik, interaktív térképen széles körben hozzáférhetővé válnak az adatok.
3. A kidolgozott módszertan (Tájkarakter Típushatározó) szerint megtörténik az egész országban a tájkarakter típusok és területek azonosítása, a minőségi célkitűzések meghatározása.
4. A kistérségi, illetve helyi szintű lehatárolások integrálódnak az Országos Tájkarakter Tudástárba, az indikatív lehatárolások pontosításra kerülnek.
5. Az Országos Tájkarakter Tudástárba további adatok (pl. leíró) kerülnek.
6. Az Országos Tájkarakter Tudástár tartalma elfogadott hivatkozási alappá, a hatósági munka döntéstámogatási eszközévé válik.
7. Az Országos Tájkarakter Tudástár is egyike lesz azon eszközöknek, amely megalapozza a környezetügyi szakpolitikát, a fejlesztéspolitikát, az ágazati terveket és a kapcsolódó támogatáspolitikákat.
8. A tájkarakter-változás monitorozása elindul, tervezetté és rendszeressé válik.
9. Ötévente elkészül a *Hazánk Tájállapota* című jelentés.

A tájmonitoring

- a táj fő jellemvonásainak,
 - a tájalakító tényezőknek,
 - a tájhasználatnak,
 - a táj által nyújtott szolgáltatásoknak és
 - a tájfunkcióknak
- a rendszeres időközönként történő vizsgálata.

A tájmonitoring két pillérét

- a mennyiségi (a természeti tényezők és a felszínborítás) és
- a minőségi jellemzők adják (a táj vizuális és az auditív jellemzői és az összbenyomás, illetve atmoszféra)

Az indikátorok csoportosíthatjuk aszerint, hogy mennyiben játszanak szerepet egy tájkarakter-téregység lehatárolásában

- lehatároló indikátorok
- leíró indikátorok

tájkarakter

a természet arcai

- I. Országos lefedettségű, mennyiségi mutatókon alapuló térinformatikai indikátorok
 1. Lehatároló indikátorok
 - A. Komplex felszínborítás indikátor mutatói (felszínborítás dominancia, felszínborítás homogenitás/mozaikosság, felszínborítás stabilitás, változás)
 2. Leíró indikátorok
 - A. Természeti és komplex indikátorok (Éghajlati körzet, Talajtípusok, Felszíni vizek területaránya, Ökotípusos földhasználat, Ökológiai állapot - kiegészítve a Hemeróbia és a Tájhasználat intenzitás értékeivel, Táj élıhely, felszínborítás diverzitás, Zöldsáv-sűrűség, Táj funkcionális diverzitása, Táj ökoszisztéma szolgáltatások diverzitása)
 - B. Antropogén és percepcionális indikátorok (Beépített términtázat, Közlekedési hálózat sűrűség, Roncsolt területek aránya, Demográfia, Megbecsültség, Látványjellemzők, Szabályozás)
- II. Helyi és kistáj szinten, minőségi mutatók alapján képzett, percepcionális indikátorok

A kiválasztott monitoringpontokon a kvalitatív monitoring során a következő tájelemek és kiválasztott tájjellemzők javasoltak

Domborzati formák vizuális dominanciája:

Természetes domborzati formák feltárulása

Mesterséges domborzati formák feltárulása

Felszínborítás vizuális dominanciája:

Domináns felszínborítás

Vízfelszínek láthatósága

Fás vegetáció jellege

Domináns antropogén elemek jellege (épület, infrastruktúra)

Látványjellemzők:

Látványtér tágassága, beláthatóság, zártság

Látvány változatosság

Formák, textúra és mintázat fő jellemzői

Színdominancia

Komplex jellemzők:

térségi jelleg (rurális, urbánus)

átalakítottság mértéke (természetközeli, átalakított)

tájhasználat intenzitása (extenzív, intenzív)

történetiség, változások dinamikája (archaikus, modern, dinamikusan változó)

komplexitás (látványban és tájfunkciókban egyaránt megnyilvánuló sokrétűség)

egységesség (koherencia, harmónia, megszakítottság, tájromboló elemek)

nyugodtság (zavaró tájelemek, hanghatások hiánya, megléte)

benyomás/tetszés/biztonság/

Gondozottság, ápoltság

A helyi és kistérségi szinten, minőségi mutatók alapján képzett, percepcionális indikátorok

- alapját a tájkarakter elemzés terepfelvételi jegyzőkönyveiben szisztematikusan rögzített írott és képi információk képezik;
- A szöveges és a fotók formájában rendelkezésre álló adatok rendszeres időközökben megismételt felvételezéssel és az információk összehasonlító elemzésével követhetők nyomon;
- a terepfelvételi pontok közül kiválasztjuk a monitoring számára javasolt pontokat;
- a jegyzőkönyveket archiváljuk és kiemeljük belőlük a tájkarakter azonosításánál kiemelt kulcsjellemzőket.

Tájobszervatóriumok létrehozása

A kutatásban leírt tájkarakterelemzéshez és monitoringhoz nem tartozik intézményrendszer.

Európában számos országban hoztak létre

- országos,
- regionális és
- helyi Tájobszervatóriumokat

a táj mennyiségi és minőségi jellemzőinek nyomon követésére.

A tájobszervatórium hálózat

- a tájkarakter elemzés kistáj szintű folytatásának, illetve
 - a tájmonitoring megvalósításának
- letéteményesévé válhat hazánkban is.

VÁRJUK VISSZAJELZÉSÜKET

A természetvédelem országos programja.

Kérem az alkalmazásra vonatkozó javaslataikat írják meg:

tajkarakter@termeszetem.hu

tajkarakter

a természet arcai

*...hogy élni tudjunk
a természet adta
lehetőségekkel*

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

tájkarakter
a természet arcai

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE